

4. Дослідження «Погляд керівників бізнесу» Європейської Бізнес Асоціації (ЕБА). URL: <https://eba.com.ua/kpmg-v-ukrayini-prezentuye-rezultaty-shhorichnogo-doslidzhennya-poglyad-kerivnykiv-biznesu-v-ukrayini-ta-sviti-v-2022-rotsi/>

Колібик Ірина Олександрівна,

студентка 2-го курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського права і процесу Зятіна Д. В.*

ОСОБЛИВОСТІ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В контексті адаптації до умов воєнного стану в Україні багато сфер державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності зазнають змін. Мова йде, зокрема, про правила митного оформлення. В цій сфері було прийнято низку нормативно-правових актів, які регулюють нові особливості митного оформлення товарів.

Значних нововведень в організації імпорту в умовах воєнного стану зазнали правила імпорту гуманітарної допомоги, транспортних засобів та лікарських засобів. Наприклад, гуманітарна допомога оформлюється за «декларативним принципом», що дає підстави нівелювати застосування засобів нетарифного регулювання, зокрема, ліцензування та квотування імпорту [1].

Крім цього, згідно чинної форми, затвердженої Постановою Кабміну України від 01.03.2022 № 174, встановлюється обов'язок щодо оформлення гарантійного листа кінцевого користувача, під яким здійснюється пропуск окремої групи товарів подвійного призначення. В Постанові передбачено групи товарів, які безоплатно передаються у функціонування силовим структурам, зокрема, мова йде про паливо, оскільки держава запровадила нульову ставку акцизного податку при імпортуванні.

Водночас, у зв'язку із введенням воєнного стану Національний банк України здійснив зміни в порядку роботи всієї банківської системи. В першу чергу, це вплинуло на здійснення зовнішньоекономічної діяльності, зокрема, було встановлено заборону на здійснення

транскордонних переказів валютних цінностей з України на рахунки банків-нерезидентів за імпорتنі операції. Виключенням стали товари критичного імпорту, тобто протягом дії воєнного стану імпортери не можуть розраховуватися за товари, якщо вони не є товарами критичного імпорту. Слід відмітити, що відповідно до Постанови Кабміну України від 07.07.2022 № 761 поняття та критерії визначення товарів критичного імпорту скасовано, тобто критичний імпорт вже не застосовується. Основним нормативно-правовим актом виступала Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 № 153 «Про перелік товарів критичного імпорту». Згідно з Постановою, було встановлено чотири основних критерії за якими товар можна віднести до категорії критичного імпорту, які пов'язані з приналежністю до чотирьох критичних секторів економіки воєнного часу, а саме: енергетики, безпеки та оборони, забезпечення життєдіяльності населення і функціонування виробничих підприємств. Основною ідеєю у прийнятті такого нормативно-правового акту було подолання дефіциту у сировинній продукції для виробництва критично важливих товарів, оскільки відповідна продукція належить до дефіцитних товарів, що було дуже необхідними для енергетичного балансу, задоволення потреб силових структур тощо.

Варто згадати про Постанову Кабінету Міністрів України від 16.03.2022 № 291 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2015 р. № 1153 і від 7 березня 2022 р. № 216», відповідно до якої встановлюється спрощений порядок щодо звільнення від сплати ПДВ для лікарських засобів, у тому числі й медичних виробів. Згідно вказаних змін звільнено від обов'язку щодо отримання довідки, що підтверджує ввезення лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них на митну територію України від Міністерства охорони здоров'я або визначеної особи, що має повноваження на здійснення публічних закупівель у сфері охорони здоров'я. Встановлюється і заборона щодо експлуатації подібних препаратів з країни походження РБ та РФ [2]. Не менш важливою є експортна складова зовнішньоекономічної діяльності для України, тому останні зміни стосуються переважно доповнення переліку окремих категорій товарів, експорт яких у будь-яких кількостях підлягає ліцензуванню. Перш за все йдеться про сільськогосподарську продукцію. Варто звернути увагу, що після введення воєнного стану Кабінет Міністрів України практично одразу наклав заборону на екс-

портну складову препаратів крові, а саме імуноглобуліну та альбуміну. Це пояснюється потребою у таких препаратах в зоні проведення активних бойових дій. Головним нормативно-правовим актом в цій сфері є Постанова КМУ № 1424 від 29.12.2021 «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2022 рік».

Окремо слід зазначити, що система митних органів також стала у фокусі змін внаслідок введення воєнного стану. В цьому контексті слід зазначити, що починаючи з 28.02.2022 року забороняється здійснювати перетин державного кордону України з РФ та РБ, а також на Придністровській ділянці у Вінницькій та Одеській областях. Дане обмеження стосується широкого сектору діяльності, починаючи від експортно-імпортної діяльності та закінчуючи фінансовими операціями щодо співпраці з РФ та РБ. [3]. У даному разі ключовим нормативно-правовим актом видається Розпорядження КМУ № 188-р від 26.02.2022 «Про тимчасове закриття деяких пунктів пропуску через державний кордон та пунктів контролю».

Зазнали змін і правила митного оформлення з Європейським Союзом, зокрема запрацював так званий «митний безвіз». Так, з 1.10.2022 р. для України набрали чинності положення Конвенції про процедуру спільного транзиту. Відповідно до Конвенції Україна приймає участі у Новій комп'ютеризованій транзитній системі (NCTS). NCTS на практичному рівні реалізує процедуру спільного транзиту товарів між митницями країн, що приєдналися до Конвенції. По суті, цей програмний продукт пов'язує митні служби в країнах-учасниках Конвенції, що дозволяє обмінюватись митними даними. Приєднання України до Конвенції означає, що компанії використовуючи декларацію T1, зможуть переміщувати вантажі з ЄС до України та навпаки без додаткових переоформлень у внутрішній транзит. Тепер Україна та ЄС матимуть в системі один транзитний документ, завдяки чому можна буде відстежувати вантажі в різних юрисдикціях та пересвідчитись, який товар було ввезено з ЄС та чи відповідає цей товар тому, що було вивезено. Можна спрогнозувати, що це зменшить кількість випадків шахрайства із супровідними документами, завдяки яким раніше компанії могли ухилятися від сплати митних зборів.

Отже, слід підкреслити, що практично всі згадані нормативно-правові акти, що ухвалені у зв'язку з введенням воєнного стану на території України, постійно зазнають змін та є чинними на період дії

такого режиму. Саме тому, учасники зовнішньоекономічних відносин мають швидко адаптуватись до змін в законодавстві, що регулює дані правовідносини.

Таким чином, можна дійти до висновку, що сьогодні наша держава зіткнулась з доволі серйозними викликами у сфері організації та здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Тим не менш, варто констатувати, що держава здійснює активні дії щодо адаптації та пошуку нових векторів розвитку в системі зовнішньоекономічної діяльності, у тому й числі, шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 29. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
2. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 44-45, № 46-47, № 48. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/page>
3. Сміяна Л. С. Правові основи зовнішньоекономічної діяльності. Київ : КНТ. 2008. С. 416.

Колібик Ірина Олександрівна,

студентка 2-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: *к.ю.н., доцент, доцент кафедри господарського права і процесу Добровольська В. В.*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНО-КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

На сьогоднішній день, економічна складова нашої держави перебуває на етапі активної адаптації та трансформації до нових реалій, внаслідок запровадження воєнного стану, через проведення активних бойових дій на великій частці України. Внаслідок тимчасової окупації частини території, частка підприємств не має можливості здійснювати свою господарську діяльність у повній мірі, що значно знижує конкурентну діяльність на ринку. До того ж, гостроту теми підіймає і активний процес до євроінтеграції України, оскільки саме